

Bağımsız Maden İşçileri Sendikası 3. Olağan Genel Kurul Faaliyet Raporu

Sendikamız, maden işçilerinin hak gasplarını, sömürüyü, adaletsizlikleri, önlenemeyen iş cinayetlerini ve iş kazalarını göz önünde bulundurarak, işverenler ve devlet karşısında işçilerin ekonomik ve demokratik haklarını savunmayı amaçlamaktadır. İşçilerin söz, yetki ve karar süreçlerinden yoksun kalmasının, onları her geçen gün işverenlerin kar hırsına mahkûm ve kurban edeceğini bilerek, örgütlenme pratiklerinin önünü açmayı ilke edinmiştir. Bu doğrultuda;

2024

Fernas Direnişimiz

Fernas Madencilik, Manisa ili, Akhisar ilçesinde faaliyet gösteren bir madencilik şirkettir. Şirketin sahibi, aynı zamanda AKP Batman Milletvekili olan Ferhat Nasıroğlu'dur. Nasıroğlu, Fernas Holding'in Yönetim Kurulu Başkanı olarak bilinir ve holding bünyesinde enerji, inşaat, madencilik, turizm gibi çeşitli sektörlerde faaliyetler yürütmektedir. Holding aynı zamanda ülke genelindeki büyük kamu ihalelerine katılmasıyla ve geniş iş ağıyla tanınır. Akhisar'daki maden işletmesi, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yetersizliği, sendikal baskılar ve düşük ücret politikaları nedeniyle sık sık gündeme gelmiştir.

Fernas Holding'e ait Akhisar'daki maden ocağında 26 Ağustos 2024 tarihinde başlayan direniş, işçi sınıfının hak arama mücadelesinde önemli bir dönüm noktası oldu. Bağımsız Maden İşçileri Sendikası öncülüğünde yürütülen bu direniş, yalnızca bir grup işçinin talepleri için değil, Türkiye'deki tüm işçi sınıfının sesi olmak için örgütlendi.

Fernas direnişi, Akhisar'daki maden ocağında işçilerin karşı karşıya kaldığı insanlık dışı çalışma koşullarına ve hak ihlallerine karşı bir tepki olarak başladı. İşçiler;

- İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin eksik uygulanması,
- Sendikaya üye oldukları için işten çıkarılmalar,
- Ücret artış taleplerinin reddedilmesi ve banka promosyonlarının ödenmemesi gibi sorunlarla mücadele etmek zorunda kaldılar.

Bu taleplerle başlayan direniş, Akhisar'da maden ocağı önünde kurulan çadırlarda gece gündüz süren nöbetlerle hız kazandı. Ancak işçilerin barışçıl ve haklı taleplerine karşı, Fernas Holding ve yetkililer tarafından baskı ve yıldırma politikaları devreye sokuldu. İşçiler defalarca gözaltına alındı, tehdit edildi, hakarete uğradı ve direnişi kırmak için her türlü hukuki ve fiziksel engelle karşılaştı.

Akhisar'daki direniş yalnızca yerel bir eylem olarak kalmadı. İşçiler, seslerini duyurmak ve kamuoyu oluşturmak için direnişi ülke geneline taşıdı. Muğla ili Bodrum ilçesinde, Fernas Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ferhat Nasıroğlu'nun lüks otelinin önünde maden işçilerinin ve Bodrum halkının katılımı ile eylemler düzenlendi. Otel önünde nöbet eylemi olarak süren direniş sürecinde işçiler defalarca gözaltına alındı. İstanbul'da Fernas'ın büyük ortağı Koç Holding'e karşı başlayan holding

önünde bir günlük nöbet eylemi gerçekleştirildi. Sendikamız çağrısı ve mücadeleci sendikaların desteğiyle Nakkaştepe'de bulunan Koç Holding önünde bir günlük nöbet tutuldu. Ayrıca, Türkiye-Polonya Dostluk Grubu Başkanı olan Ferhat Nasıroğlu'nun sorumluluğuna dikkat çekmek için Polonya Başkonsolosluğu önünde açıklama gerçekleştirdik. Direnişimizin 31. gününde işçiler, TBMM'nin açıldığı hafta, sorunlarını ülkenin siyasi karar vericilerine iletmek amacıyla Ankara'ya yürüyüş başlattı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TBMM ve diğer resmi mercilere çağrılar yapıldı. Tüm engellemelere rağmen maden işçileri, çıplak ayakla meclise yürüdü. Ankara'da yine tüm engellemelere rağmen Kurtuluş Parkı'nda direniş sürdürüldü.

26 Ağustos 2024 tarihinde Akhisar'da üç madencinin işten atılması ve geri kalan işçilerin İSİG kurallarına uyulmadığı için "çalışmaktan kaçınma hakkını" kullanması ile başlayan direniş, 2 Ekim'de Ankara Kurtuluş Parkı nöbetine dönüştü. 14 Ekim 2024'te ise tüm müzakere zeminleri sendikamız tarafından zorlanmasına karşı hiçbir muhatap bulunamamasından kaynaklı 40 madenci ve sendika yöneticisi açlık grevine başladı. Açlık grevi üzerine Türkiye'de 18 ilde 40 farklı noktada basın açıklamaları ve oturma eylemleri düzenlendi. Ayrıca 5 işyerinde Fernas direnişi ile dayanışma eylemleri gerçekleştirildi.

17 Ekim'de "müzakere yolunun açılması" ile eylem sonlandırılarak şirket yetkilileri ile görüşme yapmak için Akhisar'ya dönüldü. Fernas işçileri, 18 Ekim'de şirket yetkilileriyle görüşmelere başladı. Görüşmeler sonucunda uzlaşmaya varıldı. Asgari ücrette ara dönemde zam yapılmaması nedeniyle Akhisar havzası ile işletme arasında oluşan farkın, Fernas'ın ortak olduğu diğer işletmenin hazırlık ve üretim aşamaları baz alınarak Ocak 2025 itibarıyla ücret artışıyla kapatılacak. Yapılacak ücret artışının, işçilerin kıdem ve mesleki tecrübeleri dikkate alınarak, ortak işletme organizasyon şemasıyla belirlenecek. Banka ile görüşülerek, ortak işletme ile eş koşullarda maaş protokolü yapılması ve alınacak promosyonların işçilere yansıtılacak. Mutabakata varılan ve işe dönmek isteyen işçilerin, herhangi bir hak kaybına uğramadan 21 Ekim 2024 itibarıyla işe geri dönebilecek. Ayrılmak isteyen işçilere kıdem ve ihbar tazminatları ile varsa yıllık izin alacaklarının ödenerek, ayrılma imkânı sağlanacak. Taraflar arasında karşılıklı açılmış davalardan feragat edilecek.

Fernas Madencilik'teki İş Sağlığı ve Güvenliği (İSİG) Koşulları ve Çalışmaktan Kaçınma Hakkı

Fernas Madencilik'teki İSİG Koşulları

Fernas Madencilik'in Akhisar'daki maden ocağında çalışan işçiler, iş sağlığı ve güvenliği (İSİG) önlemlerinin eksikliği nedeniyle birçok riskle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. İşçilerin şikayetleri arasında şunlar yer almıştır:

1. Güvenlik Donanımlarının Eksikliği:
Maden ocağında işçilerin kullandığı ekipmanlar yetersiz veya standartlara uygun değildir.
2. Monoksit Gazı ve Havalandırma Sorunları:
Yeraltında çalışan işçiler, yer altında monoksit üreten araçlar kullanıldığı için karbonmonoksit, metan gibi gazlara maruz kalmaktadır. Yer altında kullanılmaması gereken araçların kullanılması ve yeterli havalandırma bulunmaması İSİG kurallarına açıkça aykırıdır.

3. Denetim Eksikliği:

Çalışma Bakanlığı ve MAPEG denetimlerinin yeterince yapılmadığı, yapılan denetimlerin ise işveren lehine raporlandığı, denetim öncesi yapılan hazırlıklar ile sorunların tespit edilmesinin engellendiği, denetimler ardından gerekli düzenlemelerin yapılmadığı görülmektedir.

Bu koşullar, işçilerin hem fiziki hem de psikolojik olarak büyük risk altında çalışmasına neden olmuştur.

Çalışmaktan Kaçınma Hakkı ve Fernas İşçileri

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 13. Maddesi, işçilere tehlikeli durumlarda "çalışmaktan kaçınma hakkı" tanır. Bu hak, işçilerin yaşamını tehdit eden bir durum ortaya çıktığında, işverenin gerekli önlemleri almasını talep ederek çalışmayı reddetmesini sağlar. Ancak bu süreçte işçilerin iş akdi feshedilemez ve hakları korunur.

Fernas Madencilik'teki işçiler, bu hakkı kullanarak:

- Hayati risk taşıyan koşullarda çalışmayı reddettiklerini,
- İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin eksikliği nedeniyle yaşamlarının tehlikede olduğunu,
- Eksikliklerin giderilmesi için defalarca işvereni ve ilgili kurumları uyardıklarını ifade etmişlerdir.

Fernas işçileri, çalışmaktan kaçınma hakkını kullanarak hem kendi yaşamlarını koruma altına almak hem de işverenin eksikliklerini kamuoyuna duyurmak için önemli bir adım atmıştır. Bu direniş, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yalnızca işyerleriyle sınırlı bir konu olmadığını, toplumsal bir mesele olduğunu gözler önüne sermiştir.

İşçiler, taleplerinin karşılanmaması durumunda çalışmaktan kaçınma hakkını kullanmaya devam edeceklerini ifade etmiş ve bu süreçte yalnızca kendi yaşam haklarını değil, aynı zamanda tüm işçilerin güvenli bir çalışma ortamına sahip olma hakkını savunmuşlardır. Fernas direnişi, Türkiye'de işçilerin kanunlarla güvence altına alınmış haklarını kullanmalarının önemi açısından güçlü bir örnek teşkil etmektedir.

Fernas direnişi, yalnızca Akhisar'daki işçilerin değil, Türkiye'de sendikal haklar ve işçi güvenliği için mücadele eden tüm emekçilerin ortak sesi oldu. Bu süreçte işçiler şu mesajı verdiler:

"Eğer işçilerin sendikaya üye olduğu için işten çıkarılmasına devam edilecekse, Anayasa'nın 51. maddesi kaldırılmalı. Eğer patronlar iş cinayetleri yüzünden yargılanmayacaksa, işçi sağlığı yasaları anlamsızdır. Eğer haklarımız uygulanmayacaksa, o zaman hiç kimse işçilerin hakkı varmış gibi davranmasın."

Fernas işçilerinin mücadelesi, Türkiye'de işçi sınıfının maruz kaldığı sistematik adaletsizliklere ve baskılara karşı bir uyanış çağrısı oldu. "Direne direne kazanacağız" sloganıyla sürdürülen bu mücadele, yalnızca taleplerin kazanılması için değil, aynı zamanda emek mücadelesinin geleceği için de önemli bir örnek oluşturdu.

Fernas direniŒi, Türkiye iŒçi sınıfının tarihi boyunca süregelen dayanıŒma ruhunun ve hak arama mücadelesinin en güçlü örneklerinden biri olarak tarihe geçti. Bu mücadele, Bağımsız Maden İŒçileri Sendikası'nın iŒçi haklarını savunma konusundaki kararlılığını ve emekçilerin insanca çalıŒma Œartlarına ulaŒma azmini bir kez daha ortaya koydu. Haklı direniŒimiz, emek mücadelesi içinde her zaman ıŒık tutacak bir yer edecektir.

Demir Export DireniŒimiz

Koç Holding'e bağlı Demir Export'un Manisa Soma'daki maden sahasında çalıŒan Bağımsız Maden-İŒ Sendikası temsilcisi Selçuk Çetin sendikal faaliyetleri gerekçe gösterilerek 21 Mart 2024 tarihinde iŒten çıkarıldı. Demir Export'ta 8 yıldır bayram izni bile kullanmadan çalıŒan Selçuk Çetin, Bağımsız Maden-İŒ yesi ve temsilcisi olması nedeniyle sarı sendikanın da müdahalesiyle iŒten çıkarıldı. Temsilcimiz Çetin'in iŒten atılması üzerine maden önünde uyarı eylemleri ve geceli gndzly direniŒ baŒladı. 12 gün süren direniŒin ardından sendikamız temsilcileri ve Demir Export yönetimi arasında müzakerelerin baŒlaması üzerine direniŒe ara verildi. Œirket yönetiminin verdiği sözleri tutmaması zerine Demir Export önünde direniŒ sürdürüldü. 5 Nisan 2024 tarihinde kurulan müzakere zemini zerine Selçuk Çetin'in tüm haklarını alarak direniŒi sonlandırdık.

2023

Yeni Anadolu Madencilik DireniŒimiz

Manisa ili Soma ilçesinde bulunan Yeni Anadolu Madencilik Œirketinde, sendikamız temsilcisi olarak atanmasının ardından Ramazan Gündođan iŒten çıkartıldı. Yeni Anadolu Œirketinde çalıŒan Ramazan Gündođan'ında içinde bulunduğu 380 madenci, Türk İŒ'e bağlı Maden-İŒ Sendikası'ndan istifa ederek sendikamıza ye oldu. Gündođan ise sendika temsilcisi olarak atandı ve iŒyeri Disiplin Kurulu tarafından kod 26'dan (disiplin kurulu kararı ile fesih) iŒten atıldı. Disiplin Kurulu dördü iŒyeri yöneticisi, üçü de Maden İŒ yöneticisi olmak üzere yedi kiŒiden oluŒan bir kurul olarak oybirliği ile karar verdi.

Ramazan Gündođan, Maden İŒ Sendikası ve Yeni Anadolu iŒbirliđi ile iŒten atılmasının ardından 11 Eylül 2023 tarihinde TKİ Soma Linyit İŒletmeleri önünde direniŒe baŒladı. 10 gün süren eylem ardından Soma Kaymakamı, CHP Milletvekilleri, Yeni Anadolu Madencilik Genel Müdürü'nn gözetim ve garantörlüğünde Ramazan'ın bir iŒe sokulması, tazminatlarının ödenmesi, ıkıŒ kodunun deđiŒtirilmesine dair söz verildi. Bu süreç içerisinde de açılan ve yürütücülüğünü yaptığımız sendikal tazminat davası kazanıldı.

2022

Polyak Madencilik DireniŒimiz

Manisa Soma'da faaliyet gösteren Polyak Madencilik'te üyemiz ve öncü işçilerden Erdoğan Çapaklı uzun zamandır sendikal mücadele yürütüyordu. Çapaklı, işyerinde haksız baskılara maruz kalmış, yıllarca çalışma yeri değiştirilmiş ve ücretsiz izinler gibi yöntemlerle yıldırılmaya çalışılmıştır. Üyemizi işten çıkartılması üzerine 29 Kasım 2022 tarihinde direniş başladı. Sendikamız, 29 Kasım - 4 Aralık tarihleri arasında sabah vardiyası girişi, gece vardiyası çıkışı, öğlen vardiyası girişi, gündüz çıkış vardiyaları süresince maden ocağı önünde bekleme eylemi yaptı. 5 Aralık Pazartesi sabahı itibariyle geceli gündüzlü direnişe başladık.

Erdoğan Çapaklı'nın işten atılması üzerine direniş sadece maden önü ile sınırlı kalmadı. Sendikamız Özyeğin Fiba Holding önünde bir açıklama gerçekleştirdi. Ayrıca Özyeğin Holding'in sahibi olduğu Özyeğin Üniversitesi önünde de bir eylem gerçekleştirildi.

Direniş, 25 Ocak'ta İşten çıkış kodu iptal edilerek işsizlikten yararlanabilecek biçimde değiştirilmesi, 3 ay içerisinde herhangi bir yeraltı maden ocağında işe alınması, 650 bin TL tazminat ödenmesi ile kazanımla sonuçlandırıldı.

Esan Madencilik Direnişimiz

Balıkesir'in Balya ilçesinde bulunan Eczacıbaşı Esan Madencilik'in alt firması Sargın İnşaat'ta 243 işçi, 4 Aralık 2022 tarihinde 'küçülme' gerekçesiyle Kod 46 (İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması) ile işten çıkarıldı. İşten atmalar üzerine, Bağımsız Maden İş Sendikası üyesi maden işçileri, işe geri alınma talebiyle 5 Aralık 2022 tarihinde maden sahası önünde eyleme başladı. Maden sahası önünde eylem 10 gün boyunca devam etti. İşten çıkarılan 243 işçi, sendikal haklarının ihlal edildiğini belirterek direnişe geçti ve hak arama mücadelesini sürdürdü. İşçiler, özellikle sendikal faaliyetleri gerekçe gösterilerek işten çıkarıldıklarını ifade etmiş ve direnişlerini kararlılıkla sürdürmüştür.

Maden işçileri; talepleri arasında işten çıkarılanların işe iadesi, tazminat haklarının eksiksiz ödenmesi ve işten çıkarma kodlarının düzeltilmesi yer alıyordu. Maden sahasında direniş devam ederken, aynı zamanda Eczacıbaşı yönetimiyle görüşme talep edildi. Sendikamız, Eczacıbaşı Holding ve kültür alanında kurucu sponsoru olduğu alanlar önünde direniş kararı aldı. 15 Aralık Eczacıbaşı Holding, 16 Aralık Cuma sabahı İstanbul Modern, 17 Aralık Cumartesi sabahı İKSV, 18 Aralık sabahı Bülent Eczacıbaşı'nın evi önünde eylem çağrısında bulundu. Eylemler, 15 Aralık günü Eczacıbaşı Holding temsilcileri ile çözüme dönük bir müzakere sürecinin oluşması nedeniyle ertelendi ve direnişin kazanımla sonuçlanması sonucunda gerçekleştirilmedi. Direniş sonucunda 48 işçi işe iade edilmiştir. Geri kalan işçilerin kıdem ve ihbar tazminatları tam olarak ödenmiş, işten çıkış kodları ise "Kod 46" yerine "Kod 18" olarak düzeltilmiştir. Bu değişiklik, işçilerin ileride başka işyerlerinde çalışabilmeleri için kritik bir adım olmuştur. Aynı zamanda iş dönmek istemeyip dava açmak isteyen işçilerin sendikal tazminat davaları da kazanımla sonuçlandırılmıştır.

Yukarıda bahsettiğimiz başlıca yürütmüş olduğumuz mücadelelerimizin dışında ve bu 3 yıllık süreç içerisinde;

- Doğanın talan edilmesine karşı Ayvalık'ta, Kütahya Simav'da, Manisa'da toprağını savunan köylülere destek verildi.
- Emekli madencilerin düşük ücret almasına ve aldıkları düşük ücretlerin her artış döneminde erimesine karşın “Çalışmak Zulüm, Emeklilik Ölüme sloganıyla Soma'da kampanya başlatıldı. Kamuoyunun gündeminde tartışılmak üzere bir çok sayıda eylemler, açıklamalar organize edildi. Soma Beşyol mevkiinde imza çalışmaları yürütüldü.
- Sivas Divriği'nde bulunan Çiftay Madencilik'te hakları için iş bırakan madencilerinin eylemlerinin direnişine öncülük edildi ve gündeme taşımak üzere çalışmalar yürütüldü. Çiftay maden işçilerinin yürütmüş olduğu bu direniş 3. Günün sonunda haklarında yapılan iyileştirmeler ile son bulmuştu.
- Soma Katliamı döneminde Soma'da Madenciye tekme atan Yusuf Yerkeş'in 2022 yılının başlarında Ticari Ateşe olarak atanmasına karşın Nakliyat-İş sendikası ile birlikte konsolosluk önünde basın açıklaması gerçekleştirildi.
- Kötü çalışma şartlarına karşın toplu iş bırakan Aliğa Gemi Söküm İşçilerinin yürütmüş olduğu direnişe dayanışma ziyaretinde bulunuldu.
- Yeraltında, yerüstünde İşçi Sağlığı ve Güvenliği önlemlerinin alınmaması sebebiyle hayatlarını kaybeden ve gündeme asla getirilmeyen tekil iş cinayetlerini duyurmak ve sürecin takip edilmesi için çalışmalar yürütüldü.
- Kahramanmaraş merkezli ve 10 ilimizi etkileyen büyük 6 Şubat depreminde en hızlı şekilde madencilerin bölgeye seferber edilmesi için çağrıda bulunuldu ve sendikamız olarak Soma ve Kınık başta olmak üzere, Ermenek, Kütahya ve Çorum'da bulunan çok sayıda üyemiz deprem bölgesine seferber edildi, ihtiyaçlarının karşılanması için kampanyalar yürütüldü.
- Enerji ve Çalışma Bakanlıklarına bağlı ve Soma katliamında payı olan 28 kamu görevlisi hakkında görevi kötüye kullanma suçlamasıyla açılan dosyanın her mahkemesi takip edildi.
- 13 Şubat'ta Erzincan İliç'te Anagold madencilikte yaşanan katliama dair sendika heyetlerimiz sürecin başından sonuna kadar İliç'te takip etmiş. Maden önünden açıklamalar ve işçi toplantıları gerçekleştirilmiştir. 13 Şubat'ta yaşanan göçüğün ihmaller sonucu olduğunu belgeleri ile tespitleyen “13 Şubat Raporu” hazırlanmış kamuoyuna duyurulmuştur.

Türkiye toplumunun beşte dördü, özellikle pandemi sonrası dönemde, yoksullaşan ve güvencesiz çalışan bir kesime dönüştü. Köylerde tarım arazilerinin ve ormanlık alanların özel şirketlere satılmasıyla, insanlar ellerindeki mülkleri satmak dışında seçenek bırakılmadan çaresiz hale getirilmektedir. Çok nadir de olsa itiraz etme imkanı da bulunmamakta, açılan davaların sonuçları beklenmeden işletme faaliyetlerine başlanmaktadır. Doğal olarak, bölgedeki tek iş imkanı olan holdinglerin güvencesiz çalışanı olmak dışında bir seçenek kalmamaktadır. Aynı zamanda Türkiye'de özelleştirme politikalarının yaygınlaşmasıyla, alternatif iş imkanları bulunmayan kişiler zorunlu göçe mecbur kaldı. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri, geçmişte ve günümüzde madencilik faaliyetlerinin sürdüğü Zonguldak bölgesidir. 1990'lı yıllarda Türkiye Taş Kömürü Kurumu'nda yaklaşık 45 bin işçi çalışıyordu ve yoğun bir üretim söz konusuydu. Ancak

özelleştirme dalgasıyla birlikte bu sayı günümüzde 7 bine kadar düştü. Bölgede çalışan madencilerin çoğu artık Soma, Trakya veya Ankara gibi bölgelere göç ederek madencilik faaliyetlerini oralarda sürdürmeye çalışıyor.

Günümüzde işçiler, kredi çekerek ya da borçlanarak dahi ev ve mülk sahibi olabilecek durumda değil. Resmi kayıtlara göre Türkiye'deki çalışan nüfusun yaklaşık yüzde 42'si asgari ücret seviyesinde yüzde 77'si ise asgari ücret ile çift asgari ücret arasında bir ücrete bağlı çalışıyor. Emekli maaşı 10.500 liradan başlayan bir ücretlendirmeye tabii ve insanlar asgari ücretin dahi altında kalan maaşlarla yaşamaya zorlanıyor. İşçiler ek işler veya ailelerindeki kişilerin de çalışması sonucu hayatta kalabiliyor. Emekliler ise emekli oldukları yaştan itibaren çalışmaya devam ediyor.

Türkiye'de kurlsız, esnek, güvencesiz ve denetimsiz çalışma koşulları hakimdir. Bu sistem, yoğun sömürü ve ağır çalışmaya dayalı bir çalışma rejimini ortaya koymaktadır. Üç işçinin, hatta beş işçinin yapabileceği işi bir işçiye yaptırmaya dayanan, işçiyi yarış atına çeviren ve sonucunda bir kadavra dönuştüren bir düzen söz konusudur.

Ağır çalışma koşulları altında, yeraltında emekli olabilmek için çalışan her madenci, meslek hastalıklarıyla karşılaşmakta ya da kazalar sonucu bedeninden parçalar vermek zorunda kalmaktadır. Madencilerin ya parmakları kırıktır, ya vücutlarında platin vardır, ya da ciğerleri yavaş yavaş tükenmekte veya çeşitli hastalıklara yakalanma riski taşımaktadır.

Bu durumların temel sebebi, İşçi Sağlığı ve Güvenliği (İSİG) kurallarına dayalı bir anlayışın olmaması veya bu kurallara uyulmaması ve yeterli denetim yapılmamasıdır. Türkiye tarihinin en büyük iş cinayetlerinden biri olan Soma'da, 301 işçinin yaşamını yitirmesinin ardından bir dizi yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. Tüm maden ocaklarının denetleneceği açıklanmıştır. Ancak bu sürecin diyalog zemini dahi bir yıl kadar sürmüştür. Tüm yaşananlara rağmen, eskiye benzer çalışma koşullarına geri dönmüştür.

Çalışma Bakanlığı'ndan gelen müfettişlerin denetim yapacağı, işveren ya da temsilcileri tarafından önceden bilinmektedir ve bu uygulama halen devam etmektedir.

Bu denetim mantığından anlıyoruz ki işverenin çıkarlarını kamunun çıkarlarından üstün tutan bir anlayış söz konusudur. Soma katliamı ve günümüze kadar yaşanan diğer iş cinayetlerine ilişkin denetim raporları incelendiğinde, işveren nezdinde olumsuzluğa dayanan herhangi bir not veya görüşe rastlanmamaktadır. Eğer bir denetçi meslek etiğini gözeterek bağımsız bir denetim çalışması yürütürse dahi ya mesleğinden uzaklaştırılmakta ya da sürgüne gönderilmektedir.

İşyeri denetimlerinde tespit edilen eksiklikler için verilen cezaların düşük ölçekli olması nedeniyle, yüzlerce insanın hayatını tehlikeye atan bu eksiklikler işveren için yalnızca bir maliyet hesabına indirgenmektedir. Kamuoyu nezdinde, herhangi bir işyerinde meydana gelen tekil ölümler ya da yaralanmalar önemsizmiş gibi bir anlayış hâkim kılınmaya çalışılmaktadır. Ne kamuoyu, ne basın, ne de yetkili merciler bu olaylara gereken önemi göstermektedir. Ancak ve ancak 30 işçinin ya da 301 işçinin hayatını kaybettiği olaylar ülke gündeminde yer bulabilmektedir.

İşçilerin, bu zorlu, tehlikeli, güvencesiz ve denetimsiz çalışma koşullarından kaçınma fikrine dair eğilimleri, yaşamın zor şartları ve o işte çalışmaya mecbur bırakılmaları nedeniyle yok edilmektedir.

Yeraltı madencilğinde taşkömürü ve linyit üretiminde, Soma Katliamı sonrası yapılan düzenlemeyle, çift asgari ücret en az ücret olarak tanımlandı. Ancak, en ağır işlerde ve tehlikeli çalışma koşullarının yoğun olduğu altın, demir, bakır, çinko gibi madenlerde yeraltında çalışan işçiler için bu düzenleme yapılmadı. Aynı düzenlemeyle, taşkömürü ve linyit üretiminde çalışan işçilere çift hafta tatili hakkı tanındı ve haftada 37,5 saatten fazla çalışamayacaklarına dair bir ibare getirildi.

Fakat Türkiye'nin maden üretiminin yapıldığı hemen hemen tüm bölgelerinde yaptığımız gözlemler, bu düzenlemelerin uygulanmadığını gösteriyor. İşçilerin fazla mesai yapmaya zorlandığını, buna rağmen mesai ücretlerinin ödenmediğini, hatta günlük yevmiyelerinin kesilerek cezalandırıldıklarını görüyoruz. Hafta içinde sağlık durumları nedeniyle rapor alan işçilerin hafta tatillerinden kesinti yapıldığını tespit ediyoruz.

Ayrıca, işçilere baskı ve mobbing uygulanarak daha uzun saatler çalışmaya zorlanıyor. İşçiler bu baskıya itiraz ettiklerinde ise işveren tarafından tek taraflı tutanaklarla cezalandırıldıklarına şahit oluyoruz.

Türkiye'de, işçinin çalışma ve yaşam koşullarında işverenin değnekçiliğini ve işçiye kelepçe görevini üstlenen bir sendikal anlayış hakimdir. Bu anlayış, Türk-İş, Hak-İş ve DİSK gibi konfederasyonlar bünyesinde yer alan sendikalarda da görülmektedir. Taş ocakları ve madencilik işkolunda bu konfederasyonlara bağlı sendikalar etrafında oluşan örgütlenmenin resmi oranı yaklaşık %18'dir.

Bu sendikalar, işçi aidatlarıyla yüksek maaşlar alarak büyük servetler biriktirmekte, ancak işçilerin hak ve çıkarlarını korumaya yönelik hiçbir somut adım atmamaktadır. Tam tersine, toplu iş sözleşmelerine (TİS) imza atan ve işçi temsilcisi olarak atanan, yüksek maaşlar alan sendika yöneticileri, işçilerin disiplin süreçlerinde işveren yanlısı bir tutum sergilemektedir.

Aynı zamanda, sendika genel merkezlerinin anlayışları doğrultusunda, işyerlerinde, şubelerde veya temsilciliklerde herhangi bir itiraz ya da farklı bir düşünce yapısının gelişmesine izin verilmemektedir. Çoğu zaman, şirketler kendi belirledikleri kişileri sendika yöneticisi olarak atamakta ve bu durum, işçilerin hak arama eğilimlerinin bastırılmasında önemli bir misyon üstlenmektedir.

İtiraz eden bir işçi ya da farklı bir sendikaya örgütlenme düşüncesi gelişen bir kişi olduğunda, o kişinin veya kişilerin "kellesi" koparılmaktadır. Hakkını aramak için hukuk yoluna başvuranların, sendikal haklarının engellenmesi noktasında, mahkemelerden ancak çok uzun süreçler sonunda kazanımlar elde edebilmeleri mümkündür. Bu süreçte, sendikal örgütlenmenin önü kesilmiş oluyor.

İşyeri koşullarında, işveren tarafından sendikal örgütlenmeye karşı konan engellemeler yanında; hukuk ve yasalar da işçilerin karşısına bir set olarak çıkıyor. Sonuç olarak, işçilere, bireysel veya toplu olarak fiili bir hak arama mücadelesi dışında başka bir seçenek bırakılmamaktadır. Bu seçenek de yerel makamlar, merciler aracılığıyla engellenmekte; Valilik, Kaymakamlık, Bakanlık,

jandarma komutanlığı, emniyet, muhtarlık gibi kurumlar aracılığıyla yasaklar, gözaltılar, savcılık ve mahkemelerin ceza uygulamaları ile manipülasyonları ile dağıtılmaya çalışılmaktadır.

Sarı sendikaların yanı sıra, yerel makamlar ve merciler de işveren yanlısı bir tutum sergileyerek, hak aramaya çalışan işçilerin tepkilerini bastırmada önemli bir rol üstlenmektedir.

Sonuç Olarak;

Maden iş kolundaki Türkiye Taş Kömürü İşletmeleri (TTK), Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) gibi kamuya ait teşebbüslerin özelleştirilmesi (sermaye gruplarına peşkeş çekilmesi) sonrasında yaşam ve hastalık riskinin yüksek olduğu bu iş kolunda çalışmak, tam bir “can pahasına” dönüştürüldü. Özel işletmecilik mantığı gereği kuralsızlaştırma, esnekleştirme, güvencesizleştirme politikaları ile beraber işçilik, işçi sağlığı ve iş güvenliği maliyetlerinin adeta ortadan kaldırıldığı bir köleci çalışma biçimine geçiş yapıldı. İş cinayetleri ve katliamlar katlanarak arttı. İşçilerin emeği değersizleşirken yaşam ve hastalık riskleri arttı. Sendikasızlaşma oranı işçileşme yükseldikçe arttı. Yani bu ağır sömürü koşulları sendikaları yozlaştırıp, zayıflatarak işçilerin örgütlenmesinin önünde engel oldu.

Tazminat hakkı için deneyimlediğimiz mücadeleler, ölmek için İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde 13'e göre işten kaçınma hakkımızı kullanarak şirket önünde göstermiş olduğumuz mücadele ve sendikal hakların engellenmesi sebebiyle göstermiş olduğumuz tüm mücadeleler Türkiye'de irili ufaklı işçi kesimlerinin mücadelesine umut ışığı oldu. Fabrikalarda, işletmelerde, maden ocaklarında çalışan işçilerin gözlerindeki perdeyi yırtıp attı. Her maden havzasından, çalışma koşullarına ve düşük ücretlere karşı “fili işçi direnişleri” ortaya çıkmaya başladı.

Artvin'den Muğla'ya kadar uzanan çokluğumuzu biliyoruz. Gün geçtikçe yaşadığımız bu koşulların daha da kötüleşeceğini biliyoruz. Dolayısıyla egemen sermaye sınıfının çeşitli politikalarla, yasalarla üzerimizde kurmuş olduğu bu sömürü zincirini kırmak için birlikteliğimizi, örgütlülüğümüzü arttırmak asli sorumluluğumuz olmalıdır.

Ülkemizin kapatılan maden ocaklarından sürülüp havzamıza gelen işçi arkadaşlarımızın deneyimlerinin bizim deneyimlerimiz olarak görmemiz gerektiğini biliyoruz. Yerli-yabancı ayrımının maden işçisin bölmek için kullanıldığını biliyoruz. Soma katliamının gerçekleştiği tarihe kadar maden işçisin savunduğunu iddia eden sendikal anlayışın maden işçileri açısından bir ölüm makinesi haline geldiğini çok iyi biliyoruz.

Bizim adımıza karar veren, söz söyleyen, bizi temsil ettiğini iddia edenlerin bugün bizim yanımıza gelemediğini biliyoruz. Düşünen, sorgulayan bireysel ve kolektif tepki geliştiren tüm maden işçileri olarak birlikte karar alıp sesimizi daha güçlü duyurabilmek için komitelerde bir araya geliyoruz. Komitelerimizde kimseye mal-mülk unvan şan, makam sunmuyoruz. Bir tek zenginliğimiz var o da birliğimiz ve dayanışmamızdır.

Türkiye’de maden işçilerinin sınıf mücadelesi tarihini okuyoruz, izliyoruz, tartışıyoruz. Sendikal eğitimin nasıl olması gerektiği üzerine düşünüyoruz. Sendikal eğitim maden işkolu için öncelikle işçi denetimi demektir. Çalıştığımız galeriyi, alını, bacayı en iyi biz biliriz. Canımız pahasına çalıştığımız kömürün yarattığı tehlikeleri önlemek için sendikal eğitimler almalıyız. Yalnız eğitim değil, bu tehlikeler için tavır alabileceğimiz mekanizmalar da kurmalıyız.

Devlete ve sermayeye karşı sendikalarımızda söz ve karar sahibi olabilmeyi sağlamalıyız. Katliam sonucu ölen arkadaşlarımızın da sorumluluğu artık üzerimizde, tüm dünya unutsa da onların karanlıkta parlayan göz aklarını unutmayacağız. Köy köy, mahalle mahalle, işyeri, işyeri komitelerimizi büyüteceğiz. Sendikaları, işyerlerini ilerde ülkeyi birlikte karar alıp, birlikte yöneterek düzelteceğiz.

Belirttiğimiz süreçler göz önüne alındığında maden sektöründe sendikal mücadelelerin bildik yöntemlerle yapılmasının mümkün olmadığı çok açık bir şekilde görülmektedir. Artık mücadelenin araç ve yöntemleri değişmiştir bir taraftan ulusal bir sınıf mücadelesi yeniden kurgulanırken diğer yandan uluslararası sınıf dayanışmasını temel alan bir mücadele zorunluluk haline gelmiştir. Ancak unutulmaması gereken şey artık temel mücadele yönteminin fiili ve meşruiyetini kendi haklılığından alan ve kendini asla yasalarla sınırlamayan bir sınıflar mücadelesini sendikal mücadeleye tercüme etme becerisi ve bunun sorumluluğunu üstlenme zorunluluğudur.

Bu sömürü cenderesine karşın devletten ve sermayeden bağımsız olarak geleceğe dair yapacağımız hazırlığa dair birlikte düşünmeye, örgütlenme olanaklarını üretmeye, bütün olanaksızlıklarda cüretle ve onurla duran mücadele örgütünü yaratmak için hazırız!

Üreten Biziz Yöneten de Biz Olacağız!